

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 202/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval sťažnosť I. R., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. C., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 630/1998 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 630/1998 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e v označenej veci konať bez zbytočných prietáhov.

3. I. R. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2013 doručená sťažnosť I. R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 630/1998.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že konanie vo veci začalo pôvodne návrhom na určenie hranice medzi susednými pozemkami, na vydanie časti pozemku neoprávnene zabraného, náhradu škody a odstránenie plotu žalovanými podaným 1. augusta 1988 jeho matkou M. R. Mestskému súdu v Košiciach. Vec pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. Nc 3444/1988 bola ďalej vedená pod sp. zn. 19 C 1167/1988, v konaní na okresnom súde bola pôvodne vedená pod sp. zn. 19 C 9/1993 a v súčasnom období je vedená pod sp. zn. 19 C 630/1998. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že konanie vo veci trvá už takmer 25 rokov a je poznačené rozsiahlymi zbytočnými priet'ahmi a neefektívnou činnosťou všeobecných súdov, a preto žiada, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nečinnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 630/1998, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 21 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril predseda okresného súdu, ktorý uviedol podrobný prehľad vo veci uskutočnených úkonov a konštatoval, že v konaní sa vyskytli dlhšie aj kratšie obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti súdu. Poukázal tiež na potrebu vykonania znaleckého posudku a zmenu účastníkov konania.

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci pre správne posúdenie namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

7. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

9. Zo sťažnosti, z jej príloh i z vyjadrení účastníkov vyplýva, že predmetná vec o určenie hranice medzi susednými pozemkami, na vydanie časti pozemku neoprávnene zabraného, náhradu škody a odstránenie plotu nie je na okresnom súde ani po viac ako 25 rokoch právoplatne skončená. Tento stav výrazne vplýva na psychický stav sťažovateľa, ktorý je na jednej strane vystavený verbálnym útokom žalovaných a na druhej strane záťažou pokračovať v konaní pred súdom, zabezpečovať dôkazy a zúčastňovať sa pojednávanií.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: a) právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, b) správanie účastníka súdneho

konania a c) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

a) Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o určenie hranice medzi susednými pozemkami, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Veci však možno priznať určitú zložitost', a to z dôvodu, že v konaní je potrebné na odborné posúdenie veci vypracovanie znaleckého posudku. Dĺžka doterajšieho konania mala za dôsledok aj zmeny v účastníkoch konania vyvolané úmrtím pôvodnej navrhovateľky a žalovanej, ako aj pristúpením nového vlastníka pozemku do konania.

b) Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v posudzovanom konaní vedenom okresným súdom nezistil žiadne zásadné okolnosti, ktorými by sťažovateľ, ktorý sa stal účastníkom konania v roku 2009 (resp. jeho právna predchodkyňa), mohli prispieť ku vzniku priet'ahov v posudzovanom konaní.

c) Ďalším kritériom bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Dĺžku konania vo veci vedenej na okresnom súde, ktorá predstavuje takmer 25 rokov, je potrebné považovať za neakceptovateľnú a neudržateľnú. Konanie ako celok je poznamenané priet'ahmi a neefektívnou činnosťou súdu pri zabezpečovaní znaleckého, resp. kontrolného znaleckého posudku, nesprávnym posúdením príslušnosti okresného úradu na konanie, ako aj neodôvodneným zastavením časti konania. Priet'ahy v konaní priznal vo svojom vyjadrení aj okresný súd.

11. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je potrebné konštatovať, že v konaní došlo k zbytočným priet'ahom, t. j. k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci, celkovú dĺžku konania, ale i správanie sťažovateľa (po jeho vstupe do konania) dospel k záveru, že v danom prípade suma 10 000 € zodpovedná primeranému finančnému zadosťučineniu za ujmu, ktorú utrpel.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry v obdobných prípadoch a zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

14. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd neuložil okresnému súdu uhradiť sťažovateľovi trovy konania podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože žiadne vyčíslenie trov ústavnému súdu nepredložil. V sťažnosti žiadal, aby trovy konania boli priznané advokátovi JUDr. Z. S., ktorému udelené splnomocnenie

odvolal. Za právneho zástupcu si sťažovateľ následne zvolil JUDr. J. C., ktorý sa vyjadril iba k potrebe ústnosti pojednávania pred ústavným súdom.

15. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2013